

illius: et in obitu enunciationis, si cum ad pro ut hęc pēs coniu-
ctas, aut diuisas inire. quū dicitū quidgd e reale in alio ex
enunabiū e obitu gartū enunciationis, concedm e, si intli-
gati quidquid e reale simplex, et quasi disigati: nū si
intligati qdgd e reale completū, et coniunctū, aut diuisi-
uū. Nam illa met extrema que coniuncta sunt e algd reale,
et sunt obitu enunciationis.

3. signare uerū, uel falsū n̄ cōte soli enunciationi: q̄
n̄ bene pōtū indēfinit. s̄o dicit. p̄ om̄s, quia cōte e orat. optatū, q̄
hūc uerū uerū: q̄ n̄ cōte soli enunciationi. Confr. quia non
magis signat uerū, uel falsū hęc enunatio: q̄ orat. uerū, q̄
illa optatū: s̄o hęc enun̄e signat uerū. l. falsū, ut p̄t: q̄ e
illa optatū signatū: s̄o ad arg. n̄. s̄is. ad cō. probationē
n̄. s̄is. q̄ signare uerū. l. falsū, cōte t̄m illi orationi, que
dicit rem eē, aut n̄ eē, qualis e sola enun̄e. orat. aut optatū,
n̄ dicit aligd eē, aut n̄ eē; et ideo n̄ dicitū signare uel uerū
l. falsū. ad confr. n̄. Mat. de uer̄ m̄s. inculcatam.

De signa arg. s̄o cād. dicit.

4. hęc conicionalis, si hō habere alia, uolaret, n̄ e enun̄e: et
t̄n̄ signat uerū. l. falsū: q̄ signare uerū. l. falsū n̄ cōte
soli enunciationi. glo. Mat., quia ut aligd sit enun̄e indiget
uero Indicationi: s̄o illa orat. n̄ conōde uero Indicationi, ut
p̄t: q̄ n̄ e enun̄e. Confr. quia obitū intllis, e uerū: q̄ om̄s
accus in hō repr̄ntat uerū: q̄ nullū dāt̄ acc̄ in hō, q̄ e
gn̄ p̄t̄ falsū. Alioquin p̄t̄ cōtra suū obitū: q̄ n̄ recte
dicitū enun̄e signare uerū, l. falsū. s̄o ad arg. n̄. Mat. ad cō.
probationē dicit, enunciationē coniunctā, q̄ s̄o illa, de qua

procedit

14
procedat anxiā n̄ semper indagare uerbi Indicationē: sed debere
constare ex pluribus simplicibus, uel ex ijs, quae ad singulos facile
reuocari possunt: ut scilicet illa, de i. h. g. ang. . sed compr. negan-
dum ē, uerū sicut accipi in de p. n. l. t. n. u. ē ad aquatū sicut
in illis. eadem n̄ attingit. cū n̄ ē accipiā d̄ n̄ p̄ d̄. uerū con-
glossa n̄ p̄ attingit per omnem operationē in illis. eadem n̄ attingit
per primā, sed in per secundā, aut per tertiā. q̄ d̄ n̄ de
falso, q̄ accipi in de p. n. l. t. n. u. n̄ ē.

s. haec oratio: haec propositio ē falsa. q̄ intellige de alijs,
quae a peccatis p̄tes falsiproposiciones ē enuntiatio: et in n̄ signat
uerū, nec falsū. q̄ signare uerū, n̄ falsū n̄ cōt̄ ē enuntiatio, n̄
Alim quia imprimis n̄ ē uera, quia dicit se ē falsā, cum in uerū
uerū, nec falsā sit. Deinde n̄ ē falsā, quia dicit se ē falsā, cum in uerū
ē, nempe ē falsā, ut uerū ē. s. d. illam p̄tē q̄ ē intellige
de alijs falsiproposicionibus dicitur posse accipi. uno modo, siquam
demonstrationem aliam. sicut, tanquam demonstratam. si
summa ē imō: aut uel demonstrat aliam, uel non. si ē uerū
uerū, uel falsā, proce tuerit illa, quae demonstrat. si ē, nul-
lum habet obuiū contrarium, ac proinde nec uera, nec falsa ē,
et cōt̄ n̄ ē enuntiatio. siquidem enuntiatio, ē oratio, quae uerū
uel falsū signat. si autē summa ē imō: proce demonstrata, uerū
ē falsa, quia cum ueritate, et falsitate carcat, a p̄tē in
de ueritate se ē falsam.

¶ Ueritas et falsitas n̄ sunt nisi in cognitiō: sed
enuntiatione mentalis n̄ signat aliquid in se, sed in obuiū. q̄ n̄ quam
p̄ signare uerū, n̄ falsū. s. d. Maior ē ueram si procedat
de ueritate, aut falsitate formali: n̄ ē si procedat de ueritate.

aut falsitate obuia. Et de ipso et, aut n̄ et n̄, quia per enuntiati-
onē signatā, et uocati ueritas oblatiua. Deinde. c. Min.
et d. Conit.

Articul. quare.

Utrum illud sit uerū?

De hac quæst. alibi sermo erit. ideo n̄ e' cur hoc hinc illa imo-
mur.

Quæstio quarta.

Articulus primus.

Utrum illud enuntiat apprehensiuum distinctum

à iudicatiua.

Duplex e' in hac re sententia. i. affirmatiua, quia dicit ante
quam in illis iudicet aliquid obui' dari in illis præconspicis in illi-
giles extremorum, et præconspicis corundem extremorum
alium aciam affirmatiuum, aut negatiuum, qui necesse sunt per
apprehensiuum, nec enuntiat iudicatiua, sed in appellatione enuntiat
apprehensiuum, et cono' a uere dari enuntiatione apprehensiuum
distinctam à iudicatiua.

Si. q. quia qn̄ aliquis audit propositionē e' q' dicitur
q' sit illa uere facta, vel præconspicis appere falsam. vel hōc illi
apprehendit illas in intell. et n̄ n̄ iudicat, ut quisque apud
se cogitā q' dicit enuntiat apprehensiuum, distinctum a iudicatiua.
q' o' p' uocati uocet a aliqua mentalis. sed hanc n̄ e' semper.

iudicatiua

potio enuncie, apprehensa, quae enuncie, apprehensiuo. ad uerum quodam
 de illis, q. tales priores proprie, ad m. e. illum casu proprie uoce, cuiusmodi
 in illis habeat in conais medius uocatur, aut ee conais uel grati, et
 subiecta, de pignora or; qui nullo mo potine appellari enuncie, cum
 affirmet, aut negone, ad m. sine apprehensiones disponentes in tota ad
 probendū a pensu, si alioquin d. pareret ueritas, et coia in i. signa
 extrema:

Insubis: in illo in eo casu n. solum habet unū coned grati:
 alteram subiecta, ad ee alium cogula: q. reuere aliquid enunciat:
 sequi n. habet iudiciū, ut constat. q. habebit enunciationē a apprehen
 sionē. Tr. ad. s. is: dari in eo casu coned grati, et subiecta, in uel
 coned cogula, seu coniunctionis duorū in i. se; q. in illis reprēnt et
 in actu ex ordo (ut actu nectent ee grati ad cum subiectis: hoc n.
 reperit in in iudiciū: ad in actu signat, et qui reperit ee con
 iunctione q. duorū, perse seorsim; q. conais, cum n. uerget alis,
 n. q. cum illis enuncie conhaere.

ad 2. d. d. Mai: a serendo, ee priore uocali rere alia
 mentalom, uel actu, uel salte quoad debita, ee sm nia ord.
 Deinde m. Min. ad eo probat. d. d. s. is, eadem d. d. e. nam
 q. is, q. aliquis mentis, n. rere acce priore mentalis uocali, q. a
 proprie: reuere illi quoad debita, ee sm nia ord. qui postulat,
 ut n. proprie uerbis, nisi id, qd e. in mente.

De articulo secundo.

Unū iudiciū sic una simplex qualitas
 Ingle e. in hae s. ia. i. ce. i. sunt negatiua. quae i. d. uel iudici
 cum n. ee in se formaliter simplicem qualitatem, ad ee compo

ad

nam ex duabus, neque ex contrariis, et subiecti & aperiit n' ee
comparata ex duab' m, sed ex tribus, nempe ex contrariis, sub-
iecti, et copula; quarum opinionum q' n'ca inferius soluentur.

It' q' 2' sententia (qua sequimur) negat affirmativa.
doct'que iudicia ee primati' quia sunt simplicem, seu actu,
quod in illis affirmatio, aut neg, conuenit, aut se parat' q' n'ca
et subiecti, quia ia cognoscunt per simplices apprehensiones. q' n'
quia ita se habet actus uolendi, aut nolendi in uoluntate,
sicut actus affirmandi, aut negandi in intellectu. sed actus uo-
lendi, aut nolendi in uoluntate, e' simplex qualitas, ut
omnes fatentur: q' ee actus affirmandi, aut negandi in intellectu,
atque adeo iudicium, erit simplex qualitas.

2' sic arguo. Iudicium ea dicitur super eorum enunciable: q' n'
q' componit ex partibus, q' erit simplex qualitas. Ans, et i' con-
tra habent. 2' u' ea enunciable quia si componeret' ex partibus, uel
ex p'is omnes ea d'ere ne super eorum enunciable; uel in quibus super
singulas partes illius. Non primu, quia sequeret' singulas partes ee
trialia iudicia; et ita n' oporteret ee plures: Non de 2' quia in-
gula p'is enunciables cum sine simplices, iudicari n' possunt; nec
n' iudicari, an qualibet pars perse sit; sed an congrue eis cogit-
lentur, uel disiungantur: q' iudicium n' p' ee compositu' ex partibus.
q' erit qualitas simplex.

Nota uigida pro solut' arguunt' supra uia sua.
Antequa' arg' soluantur. Notandum e' q' quadruplicem posse conside-
rari compositionem in operationibus intellectus. e' formalis: quatenus

daci, qñ operat' conat' ex multis eni' b'as distinctis 2' e' uirtuales,
 qua' a'ne daci, qñ operat' e' p'maliter unus actus, a quo possit or'
 multas, et uaria obiecta, qua' attingit. s' e' obiectiua (qua' semper
 cum uirtuali conuincit) et tunc daci, qñ obiecti' conat' a
 mente conuincit, s' u'ne plures. 4' e' suppositiua: qua' tunc daci,
 qñ actus simplex intus supponit plures antes se obiecti', in q' d'et
 tendere.

Notabis 2' Iudicium q'iores duas s'rias s'p' relatas, e' compositu'
 p'maliter, seu e' mo. 2' n'ra u' e' simplex p'maliter: conp'it u' u'el
 quis tribus m'is, nempe uirtuali, obiectiue, et suppositiue.

Notabis namq' intus n' conuincit in actu ad operandu'
 a se ipso, s' p'per aliqua s'ra super addita, per qua' d'et'at, ut una
 potius operatione, qua' aliam producat. Unde p'p'is intelligit
 ex o'ne d'et'at' ad producendos conat' simplices ip'or' ex t'iorum:
 per ip'os actus conat' simplices, q' u' u' representat' e' o'ra u'ni' d'et'at', et
 d'isconuenientia d'et'at' ad producendū Iudiciū, qui e' tertius
 quidam actus, per que' intus affirmat, aut negat' p'osumit de nob'.
 cui uideat' conat', aut d'isconu'it. per Iudicia d'et'at' ad pro-
 ducendū d'iscursu', seu conclusionē, in qua d'iscursu' formalis u'it'at'.

De q' conat' n'ra s'na.

His animaduertis, dicit' It' se habet q'ntu' ad d'et'at' in p'ice, u'at'
 d'et' ad q'ia ind'isursu': s' d'et' semper e' actus d'iuersus a p'ip'is.
 q' e' u'it'at' e'it' actus d'iuersus a p'ip'is: q' s' am in Iudicio inclu-
 dunt' plures actus, e' conat' illud n' e'it' qualitas, s' m' p'et' s' d'
 composita. Conp'it quia per. aut p'ice resoluit' q' m' o'ra, u' in
 p'at' et subd'um q' conat' ex multis conat' b'is, et conat' n' e'

qualitas

451
qualitas, singles. q̄i conē. quia si n̄ constaret multis, n̄ oportet resol-
ui in illos; siq̄dem nihil resoluitur in illa, ex q̄q̄ n̄ constat. Sed
ad seq̄. dist. mai. ita se habet gr̄atam ad subd. in p̄ce. sicut
clō ad gr̄a, si loquamur de conitibus obituis, uel et de p̄tibus
gr̄a suppositiuis, concedo: si loquamur de conitibus formalibus con-
ponentibus eam c̄ntiam iudicij, nego. Deinde. c. Min. et dist.
coris eadem dist. Nam ip̄sū ēē iudicij, ē unus b̄r̄ accus simplex
in c̄ntio, multigles autē in p̄ntio, ut dictū ē. ad comp̄. die,
per st. p̄m̄. hōse resolui in b̄r̄s obituis, uel et in formales p̄-
sugpositiuis (n̄mpe in conitū p̄tici et subiecti: n̄ t̄ m̄t̄s for-
malis, formalis componētis ip̄sū iudicij; nego. iudicij ē p̄t̄
comp̄. ue ex dictis constat.

2. p̄udr̄a se per plura, q̄d p̄t fieri per pau-
ciora. s̄c̄. uel
q̄ iudicare obitū per duos conitū p̄tici, et subiecti. q̄ p̄udr̄a
f̄nḡi alius certis actus simplex, superueniens, qui sit iudicij.
Sed ad mai. p̄udr̄a fieri per plura, q̄d eque bene fieri p̄t per pau-
ciora. Deinde. c. Min. et conē. b̄r̄s ē quia in illis ob̄. de p̄m̄.
luminis nati, n̄ p̄t iudicare obitū per simplices conitū p̄-
tici, et subiecti. Nam per illos n̄ p̄t formalis, neq̄ aliquid apud
se statuit de ueritate, aut falsitate obitū, sed b̄r̄ cognoscit
et t̄a p̄m̄. simplicis int̄t̄is, ideoque indiget illo s̄. actus sim-
plici, per quem iudicat, et p̄m̄. de ueritate obitū. Alioquin
si per illos duos conitū iudicaret, iam per simplices app̄hen-
siones diceret̄ int̄t̄s simpliciū ueris, aut falsis; q̄d n̄ ne-
gat. b̄r̄s, ut uolō dicemus.

3. Nulla dāsi spēs intelligit̄ in nro intelligēte p̄ntans

trad.

totū enunciabile: q̄ neq; dabit̄ aliquis actus intellus, qui ne unus
 in se cadat, sperat enunciabile ab illo. consequentia videt̄ bona
 quia intell. esse intell. ad hoc, vel illud ob hoc cognos con-
 dum, adeoque dicit̄ decipi ab aliqua spe: q̄ si nulla dāō spes
 representans aut enunciabile, n̄ poterit decipi intellum, ad
 actū, q̄ illud tūc attingat. sicut aut, ex cogit, quia Cū est in-
 tenti, spes q̄ dāō in intell. publico, n̄ representant tūc enu-
 tiabile: q̄ multa minus illud representant illa, que in
 nro reperunt. srs. N. corē. q̄ dicit̄ probacione dicit̄ & suppo-
 nere falsū. supponit. n̄ intell. decipi imine ad iudiciū ab
 aliqua spe: ut h̄ n̄ ab spe, s̄ a contrā ex orō imine decipi, ut
 sp. notatimids.

Unde iudiciū sic qualitas reprēta?

Dubitaciō uord̄ ille simplex actus, quem appellamus iudiciū,
 ut reprētauius sui enunciabilis. i. e. reprētauius p̄tati, sicut
 et cogulam seu etiam illor. misce. In quo re p̄tē d̄ duplo
 ma: i. neq; quia his rōibus fundaci. l. dicit̄ maioris uir-
 tūas iudiciū, quā spes ad reprētauium tūc enunciabi-
 le. s̄ in nro intell. n̄ dāō spes, que tūc enunciabile re-
 prētaui, ut paulatim dicit̄. q̄ neque iudiciū, illud re-
 prētaui. Cognit. quia fides relicta ex iudicio permittit
 suatig; n̄ reprētauius, ut ois corē concedit. ne q̄ neque
 usu iudiciū erit reprētauius. q̄ corē. quia utriq; n̄
 imitaciō nām actus, a quo relinq; q̄ si actus nihil reprētaui, nā
 iudiciū reprētaui.

2. i. iudicium e' qualitas representativa ac adeo ma-
go obiecti, sed nullum dari iudicium falsum: sed hoc e' falsum:
q' dicit q' Mai. quia in imagine naturali et eius obiectum
nunquam datur de promittas, et cordi nec falsitas ut q' dicitur.
q' conformati cu' illo, ac proinde nunq' erit falsum.

Nihilominus tenenda e' 2. ma. quae affirmat iudicium e' qua-
litatem representativam, q' quia amnis cognitio e' repraesentati-
ua. sed per se. iudicium e' cognitio. q' iudicium e' repraesentati-
ua. et totius enunciabilis. Ad arg. pro 2. ma. d. Mai. et hoc, q'
spes nra oriuntur ex rebus, quare quibet suam producit ab spe
alterius diversam. iudicium u' n' imitatur a rebus, sed a duplici
conatu oriatur, et utriusq' representatione haurit. unde nec
aliquo modo illud comparare qualitates medijs, q' sunt singulas
sunt, dicitur in mixto ex utroq', q' eas uirt. continent. Ad con-
tra. dicitur. sed eius speciem dicitur e' uestigium n' semper imitari nam
actus, a quo relinquitur. unde q' habitus relinquitur tanquam ues-
tigium ab actu repraesentati. n' opus e' ut sit e' repraesentati-
ua. dicitur. quia n'
datur a na ad repraesentandum obiectum (ad hoc n' sufficit respes)
sed datur t' ad facilitandum in hunc ad producendum alicuius actus.

Ut respondeam ad 2. arg. notandum e' dicitur in 2. q' dicitur
representatione iudicij: i. a se habendo illud e' representationem
in g'ra. q' dicitur, u' quatenus cognitio e' n' a' t' g'ra. specificum, et dis-
tinctum, u' quatenus talis cognitio e' seu quatenus e' dicitur, et iudicium
pro. 2. ma. explicari se, a se habendo iudicium e' repraesentati-
uum g'ra. s. et specificam: u' n' solum quatenus e' cognitio sed e' g'ra.

3
 talis cogit. seu dicitur. Igitur ³ loquendum mihi, res n̄ ad arg.
 Mai. eē ueram, si loquamur de Iudicio, quā conus imago, et
 cogitatio ē. Ad cuius probem eō sens. et dicit. aperiēdo, Iudiciū
 quatenus imago ē, nūquam deformari a suo obiecto, prout
 que, quēque, semper eē uerū. Non confirmari in sepe pro
 dicit. Nam, prout dicit, cum n̄ sit imago obiecti, p̄t deformari
 ab illis; et conū p̄t eē falsū. si neque res ita n̄ sit, seu Iudiciū
 aperit. Itē 2. 2. dicitur mihi. N. Mai. ad eius probem
 dicit. sens. aperiēdo in imaginem naturā, et eius obiectū, accip-
 tum in eē reprobatione, seu obiectū, nūquam dari deformitē.
 dari eē aliq̄ in imagine naturā, et eius obiectū in eē reali
 acceptū. Similiter dicit. conis. aperiēdo, Iudiciū si conferatū eē
 suo obiecto in eē obiecto, semper eē uerū. si autē conferatū eē suo obiecto
 in eē reali, uelut res conferri dēt, si sumatū genus Iudiciū,
 eē aliq̄ falsū. quia s. aliq̄ n̄ confirmatū cum illis; ut p̄p̄t
 eo gerimur.

Instabis. n̄ dicitur maius quare iudiciū conferatū eē ob-
 iecto in eē reali, quā ad obiectū in eē obiecto: sed si conferatū eē
 ad illa in eē obiecto, semper eē uerū. q̄ absolute dicitur nullū da-
 ri Iudiciū falsū. conpr. quia singl̄ apprehensio semper con-
 feratū eē suo eē obiecto in eē obiecto. q̄ Iudiciū eē suo obiecto in
 eē obiecto sepe conferatū. Itē ad argū. N. Mai. dicitur quā
 Iudiciū, quatenus Iudiciū ē, datur fuit a nā ad confirmandū
 et certificandū in illis. de eē res in se: et ideo n̄ eē obiecto
 in eē obiecto, sed in eē reali conferri dēt. Sed conpr. N. con.

841
Sic e' q'ia eadem, qua' modo in uniuersali: quia s. simple
apprehensio n' pot' data d' na ad p'mandud' & certifica-
nd' intell' de e' rei sm' p' & m'ca reali: sed on' ad illud sm-
pliciter apprehendend' sine alioquin de' tale ob' a' p' rei,
sua n'

Art. quint.

De enuntiat. s. imple. & coniuuncta.

Quid sit enuntio simple, quid coniuuncta, dictu' e'
fuit lib. 3. Inst. cap. 3. Sed n' e' cur in hoc immoremur.

Art. 6.

Defin' Enuntia de ext'io coniuuncta pot' e' a'

Antequam q' resoluat, notand' e' enuntia de ext'io con-
iuuncta e' illa cuius sub' d' aut p' d' aut utrinque cons-
tat ex multis categoricis coniuunctis p' d' d' d' conger-
tor. ut h'io a' h'us e' h'us h'io, e' h'io a' h'us. Notand' e' p'ro-
posita q' n' procedere de enunt. de ext'io coniuuncta.
qualis e' illa: h'io e' h'io a' h'us. Hanc n' & alias h'io
a' rad' e' n' e' ueras, sed conueniens. Sic e' quia h'io a' h'us

h'io a' h'us

proia hio albus conuenit conuenit ad suba: Procedit qz
de proie de suba conuenit; qua hio e hac hio albus e hio.

Iti in hac re, e duplex snia i negatiua; qua docet proim
de suba conuenit n' p'ce ee nec; sa semp ee conuenit. hac tri
n' e minus probabills; eius q' fuita inferius soluend.

2^a q' snia, qua sequimur e affirmatiua; a serit' genat' de extio
conuenit, ee nec. a p' q' p'io q' e' ee'ntis, e' ee' nec. sa p'io de ex
t'io conuenit e' ee'ntis: q' e' nec. It' Min: quia hac p'io homo
albus e hio e' ee'ntis conuenit: ee' tri e' ee'ntis: q' p'io de extio con
uenit e' ee'ntis. It' Min quia ois p'io, mo aliqua pars ee'ntis
accomodate signata, p'at' de extio, e' ee'ntis: sa in illa p'io
p'at' aliq' pars ee'ntis decto: q' talis p'io e' ee'ntis. It' Min q'
hio e' pars ee'ntis huius conp'it' g'acens (hio albus): ee' tri p'at'
de illa in illa p'io, ut p'et: q' in illa p'io p'at' aliqua pars
ee'ntis decto; ee' conu' talis p'io e' ee'ntis.

Arg. contra nra snia.

Quis in e: ut p'io se nec; nulla die habere copula conuenit?
sa p'io de extio conuenit, vq' illa (hio albus e hio) h'et aliqua
copula conuenit, nempe in p'is subiecti (hio n' e' albedo con
uenit conuenit): q' n' nec. It' extio p'et quia ut p'io copula
ua sit falsa, satis e' si habeat aliqua copulam falsa: ut p'et
in hac, (hio e' xial, e' inuocatus): q' h'et ut illa de extio conuenit
sit congens, satis erit si habeat aliqua copula conuenit.

Congr. quia ad hoc pro hoc irrationalis e' aial se falsa quia aius
subiecta p'is falso conuincunt: q' sicut ad hoc h'io albus e' h'io
erit congens quia eius subiecti p'is congens copulatio.

Es. ad q' d' N. Mai. Na' q'is p'is subiecti illius p'is, nempe h'io
e' ab eo congi conuincunt, n' ad d' ad alij copula congens in illo
p'is. P'is e' quia n' quouis conuincio in p'is appellat' copula, sed
in illa q' e' uerbatis e' conuincit p'is e' ad subiecti. ad q' copula
uerbata, quia d' ad in illa p'is se. sit conis, seq' talem p'is in
simp' e' conislem e' nec.

Ille aut' p'is copulatio ad
absolute e' falsa, quia h'io una copula uerbata; quia falsa con-
uincit p'is ad subiecti (ut cogitanti p'is e' q' sufficit ad hoc
ut t'ra p'is reddat' falsa. Ad congr. N. con' d' e' quia ut
dicit Arist; de re impossibili nihil uere affirmari. cu' q'
h'io irrationalis ut aliquid impossibile, n' p' uere de illa af-
firmari quod sit aial. At id' h'io albus e' aliquid possibile,
p'is n' e' uere de illa affirmari, quod sit h'io, uel quod sit albus.

2°. si illa p'is h'io albus e' h'io p'is nec; haec e' h'io aliquis
e' albus erit nec; sed hoc e' falsu' ut p'is: q' uer. Et Mai. q' h'io
et p'is in (Daraq' 1): ois h'io albus e' h'io: ois h'io albus e' h'io al-
bus: q' aliquis h'io e' albus: et t' h'io e' congens: q' signu' e'
quod p'is e' q' q' in p'is, n' sunt uere nec; e' con' nec p'is
de qua agimus. Es. N. Mai. Ad eius p'is e' N. con' illius
p'is e' p'is. P'is e' quia e' illius et p'is e' n' uere e' dicit
quia n' habet medium t'is singulari e' unius n'is, qualis
n' e' ille t'is h'io albus; cum con' d'at duplici n'is. unde n' e' miru'

quod

quod ex illis praemissis nec sequatur eto congens. potaret tñ in illo s' illo inferri eto nec, si hoc nro inferat: ois hō e' albus e' albus hō: hōis hō albus e' albus: q' aliquid, quod e' hō, e' albus.

Ex dictis colliges quid dñi sit de illo s' illo ex posteriorio. Christus e' Deus: Christus e' hō: q' Deus e' hō. in quo ex praemissis nec sequatur eto congens. Dñi e' n. illa eto n' recte inferri, quia hōis (Christus) ex quo constat ille s' illus ex posterioribus, n' e' unius tñ nō recte tñ colligetur, si hoc nro inferat: q' aliquid, quod e' Deus, e' hō. tunc n. eto erit nec, e' alius.

Quaest. unica de Futuris contingentibus.

Art. Primus

Quid, et quotuplex sit contingentia.

Contingentia absolute loquendo, opponitur necessitati. Unde illud dicitur contingens, quod n' e' necessarium. contingit aut p' de p'niri negatō necessitatis, seu mōtia alicuius rei. Dividitur deinde in contingentia in eundo, et in operando. Illud dicitur congens in eundo, quod ex se e' mōtiens ad existendum, vel n' existendum. Illud et dicitur congens in operando, quod e' mōtiens ad agendum, vel n' agendum. Sive hōc habeat ex se, ut contingit in voluntate lib' sive rei alicuius extrinseci, ut contingit in causis

operacōis

891
p' accens. Jam ille pro de futuro congenit, dicit illa, q' agnat re;
uel operatione aliqua contingente, aliqui futura?

Utrum res contingens, quando

est, necessario sit.

Duplex est inhaerentia. Prima affirmativa, q' asserit rem co-
tingentem meo instanti in quo e, nec ee: coquod n' possit n'
ei. & sibi pot' libera (qualis e uoluntas) meo instanti, in quo
operati, nec operari; id e q' n' posse meo instanti n' operari.
Et e quia p' Arist. res, quando e, nec e: q' dicitur 2°. si res contin-
gens, quando e nec erit congeniti: id hoc n' e dicitur: q' dicitur p'.

Ma' quia imprimis res meo instanti, in quo e, p' ee: Deinde
si nullo e congeniti, nullo p' n' ee: q' sicut potest ee, & n' ee: Conpi-
quia in pot' libera operante, quia ad hoc ut uoluntas dicatur
libera, seu congeniti operans, n' requiritur, ut meo instanti, in quo
operati, possit n' operari: q' e' ut res dicatur congeniti ee, n' requi-
ritur ut n' possit ee meo instanti, in quo e: q' q' e, nec e: Et Arist.
quia ut uoluntas dicatur congeniti operans, nullo instanti, in
quo operati, sufficit ante illud instans quod potuerit n' operari,
& quod illo transacto pot' n' operari: q' n' opus e ut pot' n' ope-
rari in eodem instanti, in quo operati.

Nihilominus tenenda e 2^a sententia negatiua quae asserit rem
quae n' e; n' ee nec; sed congeniti; & pot' libera, quae n' operati;

nunc, sed congener operari. Dicitur quia res, quae ita est, ut possit
 non esse, dicitur congener non esse: sed res congens, quae non est, ita est, ut possit
 non esse: quod res, quae non est, non est necesse, sed congenera. Dicitur Minus quia res con-
 tingens, quae non accidet, adhuc habet potentiam ut non sit. Caloquin nunc
 quod amplius posset non esse; et contra deinceps non est congens, sed necesse
 quod ita est ut possit non esse.

Contra quia non repugnat in aliqua re dari actu. Sicut
 cum potest ad actu contrariis: quod quod res habet actu eundem, potest habere
 re potest, ut non sit. Contra est bona. In his orationibus, quia aqua ut quod
 habet calorem, adhuc habet potentiam, ad recipiendum frigus: quod non
 repugnat in aliqua re dari actu. Sicut cum potest ad actu contra-
 rium. Sed sic arguo, et proba potentiam liberam, meo instanti, in quo
 operati, congens operari, quia homo qui peccat, operatur libere, atque
 adeo potest non operari. Caloquin non peccaret: sed potest peccare in in-
 stanti, si nempe in illo illucet actu malum. Quod in instanti, in
 quo operati, congens operati.

Solventis arg. pro prima sententia.

Hic arg. pro prima sententia solventis, notandum est duobus modis posse
 nos loqui de aliqua re existente, vel de aliqua re operante.
 In sensu compositi, seu reductivi, seu ex supposito. Tunc datus
 sitis compositus, quod supponimus rem esse, et potentiam operari, seu cum
 rem accipimus ut existens, et potentiam cum operatione. Sicut autem dicitur
 tunc datus

tunc dari, qm' rem accipimus specificatue, & nulla facta
supponit.

Ad i argu' pro t' snia: dm' e' p' An' rem, qm' e' nei ee,
si accipiat' in sui composito: n' u' si accipiat' in sui diuiso, seu
absolute, ut nos illa accipimus. Ad 2°. Dicitur q' N. Min.
Ad eius probem' dicitur. Mai. asserendo sequi aliquid sicut posse
ei, & n' ee in sui diuiso: n' aut' in sui composito. Deinde ad
Min. e. implicare aliquid sicut ei posse, & n' ee in sui compo-
sito, n' aut' in sui diuiso. & sicut dicitur. con' eadem dicitur. P' 2°
Calijs uerbis, sed id fere' signantibus? N. Min. Ad eius pro-
bat' N. Min. Dicitur quia qm' implicat aliquid posse ei, &
n' ee sicut; n' t' implicat aliquid sicut posse ei, & n' ee sicut.
ad eundem, qm' nos congens heat sicut poam, & n' eundem? n' t' habet poam
ad eundem, & n' eundem sicut, seu p' sicut. sicut aqua uq, heat
sicut poam n' a' ualem ad recipiendum frigus, & calorem sicut,
seu p' simul.

ad eundem

Ad congr. N. Anis. Ad eius probat' N. et anis. nia ad
huc ut uoluntas de' libere operari uq, in hoc instanti,
n' sufficit quod ante illud potuerit n' operari, aut quod
p' illud, pot' suspendere actu. sed requiritur ee in eodem
instanti, pot' n' operari, siquidem in eodem instanti
het ee in diuersis ad operandu, uel n' operandu' saltem in
sui diuiso

Art. 2.us.

Quæstio de Præteritis Sine deitate
uera, aut falsæ

Sed. cto. Præteritis in nra cogenti sunt deitate uera
uel deitate falsa. Pr. quia præteritum tunc est deitate uera, uel fal-
sa, quæ res, quæ signat, est, aut non est deitate: sed res signata
quæ præteritum de præteritis, id est, aut non est deitate, quæ præteritum præteriti: quæ
ipsa præteritum id est deitate uera, uel falsa. Pr. Min. quia quæ
præteriti præteriti, uel Soc. disputauit, id est res signata
est, aut non est extra nras causas: quæ talis res est, aut non est deitate.
Quæstio est hæc eadem. id est si aliquid daretur præteritum de præteritis,
quæ esset deitate uera, forte, uel Soc. disputauit, id est hæc
non est deitate uera: quæ esse. Pr. Min. quia præteritum cogens non potest uere
affirmari de subiecto, nisi quæ esset in illo (ut diximus in cap. de
accidente): sed illo præteriti Soc. disputauit, id est hæc præteritum cogens,
quod tunc non esset in illo, ut patet: quæ non potest de illo uere affirma-
ri, et contra talis præteritum non est deitate uera. Pr. D. Min. Ad cuius
probatum dicitur, nam esse uerum, si loquamur de præteritis, de præteriti,
Clegg. tunc loquimur in cap. de accidente, id est si loquamur
de præteritis, ut nra loquimur. Nam ut hæc sunt uera, satis est si
præteritum esset in subiecto in eo tempore, in quo a præteriti signati ex-
tante. Deinde. c. Min. et D. cont. Præteritum est quia ut præteritum
de præteritis sit uera, non opus est, ut præteritum cogens existat in
subiecto.